

Oplegger Samen werk maken van de Aanpak Jeugdwerkloosheid!

*Onze werkagenda om jongeren perspectief te bieden op vervolgonderwijs of werk
Van de ministeries van SZW, OCW, gemeenten, het onderwijs, UWV, de
(jongeren)vakbonden, werkgevers en SBB*

Doel van de werkagenda

Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid willen we samen jongeren begeleiden naar vervolgonderwijs of werk. We richten ons daarbij op werkloze jongeren, jongeren die hun baan dreigen te verliezen en (voortijdig) schoolverlaters in een kwetsbare positie. Al deze jongeren verdienen passende, individuele ondersteuning naar een opleiding of baan die hen een zo goed mogelijke start biedt van hun werkende leven. Een baan met ontwikkelperspectief is zeker voor jongeren in een kwetsbare positie belangrijk om ook inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt. Een leven lang ontwikkelen begint al vroeg. Hiervoor is het nodig dat we intensief samenwerken en goed coördineren. Perspectief bieden aan jongeren kunnen we alleen gezamenlijk.

Waarom nu?

Binnenkort zal een nieuwe lichter schoolverlaters werk gaan zoeken en beginnen andere jongeren aan hun laatste studiejaar. Daarnaast zijn jongeren het afgelopen jaar als gevolg van lockdowns en de economische situatie vaak als eerst hun (bij)baan kwijtgeraakt. En hoewel de corona-maatregelen nu stap voor stap versoepeld kunnen worden, mag onze aandacht voor jongeren op de arbeidsmarkt niet verslappen. Deze arbeidsmarkt kan nu namelijk iedereen gebruiken. Met deze werkagenda onderstrepen we, juist op dit moment, het belang van een gezamenlijke en structurele aanpak van jeugdwerkloosheid.

Extra impuls aan regionale aanpak

In de regio's proberen we al enkele jaren deze jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen. Elke regio kent daarin haar eigen accenten, maar we hebben hetzelfde doel: jeugdwerkloosheid voorkomen én terugdringen. De Aanpak Jeugdwerkloosheid in het steun- en herstelpakket geeft een extra impuls aan deze inzet. Om blijvende resultaten te boeken is het belangrijk om zoveel mogelijk bij bestaande samenwerkingsstructuren aan te sluiten.

Ondersteuning aan de regio's

De regio's kunnen daarbij rekenen op SZW, OCW en de landelijke koepel- en uitvoeringsorganisaties. Zij bieden gerichte ondersteuning aan de regio's en houden een vinger aan de pols om vlug te reageren als er knelpunten worden geconstateerd. Daarbij maken we gebruik van wat we hebben geleerd uit eerdere ervaringen en onderzoeken.

Structurele uitdaging

Niet alleen in tijden van crisis, maar ook in economisch betere tijden moeten we voorkomen dat jongeren tussen wal en schip geraken. Het gaat omeen structurele uitdaging waarin we voortborduren op vorige crisesaanpakken. Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid en de bijhorende financiële impuls nemen we enkele van de fundamentele knelpunten weg die arbeidsdeelname van jongeren belemmeren, zoals signaleerd in het IBO JmAA¹. Zo ontbreekt een ketenaanpak en raken jongeren soms uit beeld. Deze knelpunten doen in crisistijd de jeugdwerkloosheid oplopen, maar zorgen er ook voor dat in economisch betere tijden jongeren aan de kant staan. We werken aan het oplossen van deze knelpunten vanuit een gezamenlijke lange termijnvisie op hoe we jeugdwerkloosheid het beste blijvend kunnen bestrijden. Besluitvorming over structurele implementatie van maatregelen in wet- en regelgeving en beleid met bijbehorende financiering is aan een volgend kabinet.

¹ Interdepartementaal Beleidsonderzoek Jongeren met (risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt (IBO JmAA), 9 april 2019.

De afspraken in deze werkagenda zijn bedoeld ter ondersteuning van de totstandkoming, doorontwikkeling en het creëren van de randvoorwaarden voor deze gezamenlijke aanpak, die echt verschil gaat maken in de levens van jongeren. We erkennen daarbij dat dit een structurele uitdaging is.

Samen werk maken van de Aanpak Jeugdwerkloosheid!

*Onze werkagenda om jongeren perspectief te bieden op vervolgonderwijs of werk
Van de ministeries van SZW, OCW, gemeenten, het onderwijs, UWV, de
(jongeren)vakbonden, werkgevers en SBB*

Doel van deze werkagenda

Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid willen we samen jongeren begeleiden naar vervolgonderwijs of werk. We richten ons daarbij op werkloze jongeren, jongeren die hun baan dreigen te verliezen en (voortijdig) schoolverlaters in een kwetsbare positie. Al deze jongeren verdienen passende, individuele ondersteuning naar een opleiding of baan die hen een zo goed mogelijke start biedt van hun werkende leven. Een baan met ontwikkelperspectief is zeker voor jongeren in een kwetsbare positie belangrijk om ook inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt. Een leven lang ontwikkelen begint al vroeg. Om die te kunnen bieden is het nodig dat we intensief samenwerken. Ook is het belangrijk dat we de verschillende maatregelen, de bijbehorende geldstromen en de reguliere activiteiten van betrokken partijen goed coördineren. Perspectief bieden aan jongeren kunnen we alleen gezamenlijk.

In de regio proberen we al enkele jaren deze jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen. Elke regio kent daarin haar eigen accenten, maar we hebben hetzelfde doel: jeugdwerkloosheid voorkomen én terugdringen. De Aanpak Jeugdwerkloosheid in het steun- en herstelpakket geeft een extra impuls aan deze inzet. In deze werkagenda bundelen we onze gedeelde ambities én wat we hebben geleerd uit onze eerdere ervaringen.

De huidige aanpak borduurt namelijk voort op vorige crisesaanpakken en is in lijn met (de breed gedragen kabinetsreactie op) het IBO JmAA², dat is gestart na afloop van de vorige aanpak jeugdwerkloosheid. Aanleiding voor dat onderzoek was toen de gezamenlijk constatering door de ministeries van SZW en OCW, gemeenten, scholen, SBB en werkgevers dat enkele fundamentele knelpunten de arbeidsdeelname van jongeren in de weg staan en in crisistijd de jeugdwerkloosheid doen oplopen. Zo ontbreekt volgens dit IBO een ketenaanpak en raken jongeren soms uit beeld. Daardoor blijven jongeren ook in economisch betere tijden aan de kant staan. Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid en de bijhorende financiële impuls willen we deze knelpunten wegnemen en jongeren die dat nodig hebben, helpen werk te vinden of te houden. Dat willen we doen vanuit een gezamenlijke lange termijnvisie op hoe we jeugdwerkloosheid het beste blijvend kunnen bestrijden.

De afspraken in deze werkagenda zijn dan ook bedoeld ter ondersteuning van de totstandkoming, doorontwikkeling en het creëren van de randvoorwaarden voor deze gezamenlijke structurele aanpak, die echt verschil kan maken in de levens van jongeren. De regio's kunnen daarbij rekenen op SZW, OCW en de landelijke koepel- en uitvoeringsorganisaties. Zij bieden gerichte ondersteuning aan de regio's en houden een vinger aan de pols wanneer er knelpunten worden geconstateerd. Daarbij maken we gebruik van wat we hebben geleerd uit eerdere ervaringen. Verder zullen we de acties uit de Aanpak Jeugdwerkloosheid evalueren. Besluitvorming over structurele implementatie van maatregelen in wet- en regelgeving en beleid met bijbehorende financiering is aan een volgend kabinet.

Waarom nu?

De afgelopen maanden zijn de regionale mobiliteitsteams opgestart en zijn de regio's begonnen met het opstellen van hun regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Daarnaast vonden er regionale werktafels plaats over de ondersteuning van schoolverlaters uit het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Binnenkort zal een nieuwe lichte schoolverlaters werk gaan zoeken en beginnen andere jongeren aan hun laatste

² IBO Jongeren met (risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt, 9 april 2019.

schooljaar. Ook laten recente cijfers en rapporten zien dat het vooral jongeren zijn die door de crisis er eerder uitvliegen of moeilijker aan het werk komen, mede als gevolg van het grote aandeel jongeren in tijdelijk gesloten sectoren. En hoewel de besmettingscijfers momenteel afnemen en de corona-maatregelen stap voor stap versoepeld kunnen worden, mag onze aandacht voor jongeren op de arbeidsmarkt niet verslappen. Met deze werkagenda onderstrepen we, juist op dit moment, het belang van een gezamenlijke en structurele aanpak van jeugdwerkloosheid.

Aansluiten op wat er al is

Om blijvende resultaten te boeken is het belangrijk om zoveel mogelijk bij bestaande samenwerkingsstructuren aan te sluiten. Deze werkagenda gaat in op de kwetsbare positie van een deel van de jongeren op de arbeidsmarkt en is daarmee aanvullend op de bestaande intentieverklaring 'crisisdienstverlening door regionale mobiliteitsteams'³. Ook sluit deze werkagenda aan op de ambities uit 'Aan de slag!'⁴ van de alliantie VNG en MBO Raad. De agenda sluit tevens aan bij het eerder vastgestelde actieplan stages en leerbanen van SBB voor jongeren uit het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs als ook voor werkzoekenden en werkenden. Tot slot is er een duidelijke samenhang met de intentieverklaring om jongeren die ongediplomeerd aan het werk gaan alsnog tot een startkwalificatie te brengen, die in maart 2020 is afgesloten door MKB-NL, VNO-NCW, JOB, Ingrado, MBO Raad, SBB en OCW.⁵

De arbeidsmarktpositie van jongeren is door de crisis onder druk komen te staan

Dat jongeren relatief hard worden geraakt door de coronacrisis komt doordat zij vaker een flexibel en daarmee onzekerder contract hebben. Bovendien werken veel jongeren in sectoren die hard zijn getroffen door de crisis. Zij verliezen daarom relatief vaak hun baan en daarmee hun inkomsten. Ook voor studenten is het vinden van een stage of leerbaan in sommige sectoren moeilijker, met mogelijk studievertraging of uitval tot gevolg. En voor schoolverlaters betekent de afnemende werkgelegenheid minder kansen op een eerste baan. Uit het SEO-onderzoek (2020)⁶ blijkt dat het effect van corona op de baankansen van jongeren sterk afhankelijk is van het opleidingsniveau. Jongeren met een mbo-bbl, hbo- of wo-masterdiploma hebben er nauwelijks last van: hun baankansen zijn nauwelijks afgenomen. Mbo-bol afgestudeerden, jongeren zonder startkwalificatie en uitvallers uit het hoger onderwijs zien hun baankansen daarentegen wel dalen. Deze jongeren hadden al minder kans op werk, maar door de coronacrisis zijn die kansen nog verder afgenomen. Verder zien we dat bij economische tegenwind de achterstand van jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond verder oploopt; zij zijn normaliter 3 maal vaker werkloos dan autochtone jongeren met hetzelfde opleidingsniveau. Zo versterkt de crisis onder meer de effecten van discriminatie bij de zoektocht naar werk of stage.⁷

Dat een deel van de jongeren het momenteel relatief zwaar heeft op de arbeidsmarkt zien we terug in de cijfers. Daar waar de jeugdwerkloosheid doorgaans twee keer zo hoog is als het gemiddelde, is deze nu 2,5 keer zo hoog (8,7% versus 3,3% in mei 2021). Ongeveer 1 op de 10 jongeren is werkloos. Voor de crisis was dat nog 1 op de 15. De instroom in de WW en bijstand is het grootst onder jongeren. Het aantal jongeren met een bijstandsuitkering steeg met 12% van 35.690 naar 40.000. We zien echter ook dat ze weer relatief snel uit de bijstand komen. Het aantal werkloosheidsuitkeringen

³ [Intentieverklaring crisisdienstverlening door regionale mobiliteitsteams | Convenant | Rijksoverheid.nl](#)

⁴ [Aan de slag - alliantie VNG en MBO Raad | MBO Raad](#)

⁵ [Intentieverklaring inzet op BBL om jongeren die ongediplomeerd aan het werk gaan alsnog tot een startkwalificatie te brengen](#)

⁶ SEO-onderzoek (2020), [2020-98-De-impact-van-de-coronacrisis-op-de-overgang-onderwijs-arbeidsmarkt-1.pdf \(netdna-ssl.com\)](#)

⁷ CPB (2020), Macro Economische Verkenning (MEV) 2021

verstrekt aan jongeren is met 114% toegenomen in 2020 van 9.100 naar 19.500. Verder zijn 12.209 mbo-studenten in juni 2021 op zoek naar een stage of leerbaan. Daarnaast trekt een deel van de jongeren zich terug van de arbeidsmarkt; de niet-beroepsbevolking stijgt namelijk harder dan de werkloosheid. Bijna de helft deed dit vanwege 'ontmoediging' en de andere helft omdat ze (weer) begonnen met een opleiding.

Hoewel jongeren vaak goed kunnen herstellen van kortdurende werkloosheid, is het belangrijk om langdurige werkloosheid (van meer dan zes maanden) te voorkomen. Het wordt voor jongeren dan steeds moeilijker te concurreren met mensen met meer werkervaring en een nieuwe generatie afgestudeerden. Een deel zal ook ontmoedigd raken en niet langer zoeken naar werk. Zij dreigen te verdwijnen uit de statistieken en buiten beeld te raken van organisaties die hen kunnen helpen bij hun zoektocht naar werk. Langduriger werkloosheid kan jongeren tekenen (scarring) en leiden tot minder kans op werk en een lager inkomen dat tot vijf jaar later nog merkbaar is⁸. Het grootste risico op 'scarring' hebben jongeren zonder startkwalificatie, met een arbeidsbeperking of met een niet-westerse migratie-achtergrond. Het interdepartementaal beleidsonderzoek naar jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt (IBO JmAA) biedt verder inzicht in deze jongeren.

Deze jongeren zijn niet alleen tijdens de crisis kwetsbaar, maar ook in economische betere tijden. Niet alleen het opleidingsniveau, maar ook het soort arbeidsrelatie (vast/flex, deel-/voltijd) en opleidingsrichting spelen hierbij een rol. Voor de crisis was er al sprake van mismatches op de arbeidsmarkt en zagen we dat de baankansen in sommige sectoren relatief minder groot waren dan in andere⁹. De coronacrisis heeft deze verschillen verder vergroot. Tegelijkertijd zijn er de zogeheten kanssectoren en kansberoepen, zoals techniek, ICT, onderwijs, zorg en specifieke beroepen in de land- en tuinbouw, waar werkgevers al langer veel moeite hebben om vacatures te vervullen.¹⁰¹¹ De verwachting is dat de vraag naar personeel in deze kanssectoren groot blijft en dat het aantal kansberoepen zal toenemen. Dit vergroot het belang van effectieve dienstverlening, het opleiden richting kansrijke beroepen of scholing en goede studiekeuzevoorlichting. Daarbij is ook oog voor de lange termijn (waaronder de gevolgen van deeltijdwerken op economische zelfstandigheid wat bij jongeren, met name vrouwen, vaker speelt).

Onze ambitie is om de jeugdwerkloosheid tenminste terug te brengen naar het niveau van vóór de crisis: waarbij de jeugdwerkloosheid maximaal twee keer zo hoog is als het gemiddelde, en ervoor te zorgen dat jongeren die kwetsbaar zijn ondersteuning krijgen ter verbetering van hun directe en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

Samen jongeren perspectief bieden op vervolgonderwijs of werk

Het kabinet heeft extra maatregelen getroffen om jongeren die dat nodig hebben te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. Deze maatregelen zijn:

1. Centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio hebben middelen ontvangen om de coördinatie op te pakken voor het tegengaan van jeugdwerkloosheid. A ('Governance') werkt dit onderdeel nader uit.
2. Werkloze en met werkloosheid bedreigde jongeren kunnen - afhankelijk van hun situatie - hulp krijgen van de gemeente, het UWV, of de werkgeversorganisatie of vakbond. Die hebben extra middelen gekregen uit het steun- en herstelpakket.

⁸ [CPB Coronapublicatie 'Langdurige effecten van de coronacrisis voor de arbeidsmarkt'](#)

⁹ Brede Maatschappelijke Heroverwegingen (2020), *Ongekend talent*. Commissie Regulering van werk (2020), *Eindrapport In wat voor land willen wij werken?*

¹⁰ Inspiratiekaart bij- en omscholing via het mbo voor kansrijke beroepen, [inspiratiekaart mei 2021 .pdf\(s-bb.nl\)](#)

¹¹ [UWV kansrijke beroepen dec 2020](#)

Dit gaat om jongeren uit alle opleidingsniveaus. B ('Ondersteuning werkloze en met werkloosheid bedreigde jongeren') werkt dit onderdeel nader uit.

3. Scholen en gemeenten hebben geld gekregen om specifiek schoolverlaters in een kwetsbare positie te helpen aan een goede start op de arbeidsmarkt. Dit gaat om jongeren zonder startkwalificatie en mbo'ers met een moeilijke start op de arbeidsmarkt. Voor het huidige en afgelopen schooljaar is het budget afkomstig uit het steun- en herstelpakket, voor het komend schooljaar uit het Nationaal Programma Onderwijs. C ('Ondersteuning schoolverlaters') werkt dit onderdeel nader uit.

De ondertekenende partijen ondersteunen de gezamenlijke ambities en lessons learned in deze werkagenda. Via deze werkagenda roepen de landelijke partijen hun achterban op om zich in te (blijven) zetten om de volgende ambities te bereiken:

A. Governance

Ambitie

1. De centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's zetten zich in om te komen tot een regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid, samen met de relevante samenwerkingspartners, waaronder tenminste de regiogemeenten, de regionale mobiliteitsteams, de initiële onderwijsinstellingen uit het praktijkonderwijs, uit het voortgezet speciaal onderwijs en uit het middelbaar beroepsonderwijs, de relevante RMC-regio's (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten en verzuim), SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven) en de sociale partners. De regionale Leerwerkloketten zijn met hun ervaring met loopbaandienstverlening aan jongeren ook een mogelijke partner, net als sociale werkbedrijven. Ook spant de centrumgemeente zich ervoor in dat hulp voor handen is wanneer een jongere ondersteuning nodig heeft bij problematiek die zich voor doet op andere leefgebieden, zoals mentaal welbevinden, schulden of wonen, om de stap naar vervolgonderwijs of werk te kunnen zetten.
2. De centrumgemeente heeft hierin de coördinerende rol. Dit kan door een regionaal coördinator aan te stellen of door dit onderdeel te maken van een bestaande functie. Dit is tevens de contactpersoon voor de landelijke partijen die de regio's ondersteunen bij hun aanpak en het bureau dat in opdracht van de ministeries van SZW en OCW onderzoek zal doen naar de uitvoering. Voor het coördineren van een regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid zetten de centrumgemeenten het budget in dat is verstrekt via een decentralisatie-uitkering met de decembercirculaire gemeentefonds 2020.
3. Bij de regionale aanpak van jeugdwerkloosheid sluiten de relevante samenwerkingspartners zoveel mogelijk aan op bestaande samenwerkingsstructuren. De centrumgemeente waarborgt in ieder geval de samenhang tussen de aanpak jeugdwerkloosheid en de crisisdienstverlening en stemt daartoe af met de partijen uit het regionale mobiliteitsteam. Ook afstemming op het regionaal programma voortijdig schoolverlaten (vsv) in de aanpalende RMC-regio's ligt voor de hand.
4. De centrumgemeenten stellen de jongere centraal bij hun aanpak, zodat deze aansluit op hun wensen en behoeften. Daartoe betrekken zij onder meer (vertegenwoordigers van) (kwetsbare) jongeren.
5. De partijen in de Aanpak Jeugdwerkloosheid spannen zich ervoor in dat zijzelf, hun samenwerkingspartners in de regio en de aan hen gelieerde organisaties daar waar mogelijk ook stages, leerbanen, traineeships en banen aanbieden voor jongeren.
6. De ministeries van SZW en OCW voeren op reguliere basis (bestuurlijk) overleg over de voortgang van de Aanpak Jeugdwerkloosheid en de aanpalende beleidsdossiers, ook met de jongerenvakbonden.

Ondersteuning

7. De Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt (bestaande uit VNG, UWV, Divosa en Cedris) ondersteunt de regionaal coördinatoren in hun rol door in intervisiebijeenkomsten kennis en ervaringen uit te wisselen, door

praktijkvoorbeelden te maken en te delen, door een handreiking te ontwikkelen met alle processtappen bij het begeleiden van jongeren bij de overgang (van school) naar werk en daarbij te verwijzen naar beschikbare ondersteunende producten en door bovenregionale bijeenkomsten te organiseren waar alle relevante samenwerkingspartners bijeen komen. Bij deze activiteiten zal de Programmaraad samenwerken met de andere partners en gebruik maken van de lessen uit eerdere pilots en reeds gepubliceerde ondersteunende documenten.

8. De jongerenbonden kunnen de gemeenten ondersteunen bij het realiseren van de ambitie zoals geformuleerd bij punt 4. Zo kunnen CNV Jongeren, FNV Young and United en VCP Young Professionals hun expertise inzetten in het bereiken en enthousiasmeren van jongeren. CNV Jongeren heeft een projectenbureau dat veel ervaring heeft met het ontwikkelen en het uitvoeren van projecten die lokale gemeenten en organisaties kunnen ondersteunen. Vanuit VCP Young kunnen gemeenten ondersteuning krijgen van de Stichting Studeren en Werken Op Maat (SWOM) om beleid te laten aansluiten bij jongeren met een beperking om de drempels tot arbeidsparticipatie van jongeren te verlagen. De jongerenbonden verkennen samen met de ministeries of aanvullende activiteiten wenselijk zijn om de jongere centraal te stellen bij de aanpak van jeugdwerkloosheid. Ook houden de jongerenbonden een vinger aan de pols en adresseren geconstateerde knelpunten op regionaal en landelijk niveau.

Monitoring

9. Alle partijen houden goed in de gaten hoe de regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid verloopt en of er knelpunten zijn die aandacht nodig hebben. Zijn die er, dan maken partijen zoveel mogelijk gebruik van bestaande overlegstructuren om te komen tot oplossingen.
10. Via de jaarlijkse Labour Market Policy monitor, de Youth Guarantee monitor en andere relevante data en onderzoeken volgen we de ontwikkelingen in de uitstroom naar vervolgonderwijs of werk.

B. Ondersteuning werkloze en met werkloosheid bedreigde jongeren

Ambitie

11. De partijen uit het regionale mobiliteitsteam zetten de middelen voor aanvullende crisisdienstverlening ook in voor jongeren.¹² Het kan jongeren betreffen van alle opleidingsniveaus. Snelle inzet van aanvullende crisisdienstverlening kan onder andere van meerwaarde zijn voor jongeren die weinig werkervaring hebben en werkloos (dreigen te) worden. Zij hebben weinig of geen WW-rechten, waardoor de reguliere ondersteuning die UWV kan bieden naar nieuw werk beperkt is. Een groot deel van de WW-uitkeringen eindigt vanwege het bereiken van de maximale duur, waarna het de vraag is of die jongeren dan terecht komen bij de gemeente voor ondersteuning bij inkomen en/of werkhervatting.
12. De partijen uit het regionale mobiliteitsteam zetten scholing via praktijkleren in het mbo ook in voor jongeren¹³. Zij werken hiertoe ook samen met de relevante onderwijsinstellingen uit het pro, het vso en het mbo, de relevante RMC's en SBB voor de benodigde leerbanen. Op deze manier worden de middelen ook ingezet ter verbetering van de directe en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt van schoolverlaters zonder startkwalificatie en mbo-gediplomeerden van wie de baankansen aanzienlijk zijn afgenomen. Ook sectorale middelen, zoals de O&O-fondsen, kunnen hiervoor worden benut.

¹² Doel van de regionale mobiliteitsteams is om mensen die ontslagen zijn als gevolg van corona of hun baan dreigen te verliezen naar (ander) werk te begeleiden. De aanvullende crisisdienstverlening is bestemd voor de mensen die meer ondersteuning nodig hebben bij de zoektocht naar werk. Zie de eerder afgesloten: [Intentieverklaring crisisdienstverlening door regionale mobiliteitsteams | Convenant | Rijksoverheid.nl](#)

¹³ Praktijkleren in het mbo is een combinatie van werken en het doen van een (deel van een) mbo-opleiding, wat kan leiden tot een praktijkverklaring, certificaat of diploma.

13. De departementen kijken samen met de Vereniging Hogescholen (VH) en de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) of ze tot een gezamenlijke informatievoorziening kunnen komen om (aankomend) gediplomeerden en alumni waar nodig te wijzen op de mogelijkheden voor ondersteuning naar werk door het regionale mobiliteitsteam. NB: Zie onderdeel C voor ondersteuning van schoolverlaters uit het pro, vso en mbo.
14. Gemeenten zetten zich in om de extra middelen voor reguliere gemeentelijke dienstverlening ook te benutten om jongeren in de bijstand een aanbod te doen voor een baan of leerbaan met perspectief.¹⁴
15. Gemeenten zetten zich in om jongeren zonder startkwalificatie die in de crisis buiten beeld zijn geraakt (niet op school, niet aan het werk, geen uitkering), weer in beeld te krijgen en te ondersteunen terug naar school of een (leer)baan.
16. De samenwerkende partners zorgen ervoor dat er voldoende aandacht is voor goede ondersteuning en begeleiding op de werkplek om uitval uit werk te voorkomen.

Ondersteuning

17. Om de geformuleerde ambitie bij punt 11 en 12 te realiseren kunnen de regionale mobiliteitsteams ondersteuning krijgen van de landelijke partijen, zoals de Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt, de Sectorraad Praktijkonderwijs, de Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs, de MBO Raad, NRTO, Ingrado, SBB, VH, VSNU, sociale partners en de ministeries van SZW en OCW.
18. Om de geformuleerde ambitie bij punt 15 rond jongeren buiten beeld te realiseren kunnen gemeenten ondersteuning krijgen van het ministerie van SZW, het Inlichtingenbureau en Ingrado.

Monitoring

19. Via de 'monitor crisisdienstverlening regionale mobiliteitsteams', de werkgroep en stuurgroep mobiliteit en de werkgroep en stuurgroep praktijkleren in het mbo volgen we in hoeverre de middelen ook ten goede komen aan jongeren en of verdere ondersteuning wenselijk is.
20. Via de jaarlijkse Labour Market Policy monitor en de Youth Guarantee monitor volgen we de ontwikkelingen in de uitstroom naar werk, scholing of een leerwerkplek in relatie tot de geformuleerde ambitie bij punt 14.
21. Als uit de monitoring blijkt dat de geboden ondersteuning aan jongeren onvoldoende is, wordt er bezien wat er aan aanvullende maatregelen voor jongeren getroffen kan worden mede in het licht van de dan geldende arbeidsmarktsituatie.

C. Ondersteuning schoolverlaters

Ambitie

22. We zetten specifiek in op de ondersteuning van schoolverlaters in een kwetsbare positie: jongeren zonder startkwalificatie en mbo'ers, die moeilijk aan het werk kunnen komen. Voor hen willen we een integrale en sluitende aanpak realiseren. Dit vraagt aanpassing van rollen en een nauwere samenwerking tussen scholen en gemeenten (RMC en Werk & Inkomen), die al start in het laatste studiejaar en eindigt als de jongere blijvend aan het werk is. Onderwijsinstellingen uit het pro, het vso en het mbo en gemeenten nemen drie maatregelen om te komen tot deze integrale en sluitende aanpak in de overgang van school naar vervolgonderwijs of werk.
 - 1) Tijdens school: Scholen begeleiden laatstejaars pro- en vso-leerlingen en mbo-studenten, die naar verwachting een moeilijke start op de arbeidsmarkt kennen, bij verder doorleren of het maken van de overstap naar werk. Zij betrekken in een vroegtijdig stadium gemeenten om samen in kaart te brengen welke ondersteuning gewenst is om werk te vinden of te houden als de stage of

¹⁴ Waarbij de werkgever voor het bieden van een leerbaan ook subsidie kan krijgen uit de middelen uit het steun- en herstelpakket voor scholing via praktijkleren in het mbo via een nieuwe subsidieregeling van het ministerie van SZW.

- leerbaan omgezet kan worden in een baan. RMC's begeleiden voortijdig schoolverlaters in samenwerking met scholen en gemeenten terug naar onderwijs dan wel werk.
- 2) Van school: Gemeenten ondersteunen jongeren die (voortijdig) het onderwijs verlaten naar werk, eventueel in combinatie met bij- of omscholing, als dat hun directe of duurzame inzetbaarheid ten goede komt.
 - 3) Nazorg: Gemeenten en scholen verzorgen samen de nazorg. Zij gaan na bij (voortijdig) schoolverlaters of er sprake is van (dreigende) uitval uit werk, zodat de (voortijdig) schoolverlaters naar de juiste instantie doorverwezen kunnen worden voor ondersteuning terug naar school of werk.¹⁵
23. De Sectorraden Praktijkonderwijs en Gespecialiseerd Onderwijs en de pro- en vso-scholen maken zich sterk voor betere samenwerking, uitwisseling van kennis en communicatie met de centrumgemeente en partijen in de regio. De Raden willen bevorderen dat in elke arbeidsmarktregio een netwerkcoördinator vso/pro samenwerkt met de coördinerende centrumgemeente en dat zij daarbij andere benodigde partners, zoals SBB, WSP en mbo-instellingen, betrekken om samen te komen tot een permanent lerend netwerk.
 24. Partijen verbinden de maatregelen voor schoolverlaters in een kwetsbare positie met de inzet van het regionale mobiliteitsteam, met name in verband met bij- en omscholing via praktijkleren in het mbo.
 25. Naast deze drie maatregelen is het belangrijk dat er voldoende (kansrijke) stages en leerbanen zijn voor jongeren om hun opleiding te kunnen doen en afronden, om door te leren of om werken te combineren met bij- of omscholing. Voldoende banen zijn nodig als werk de vervolgstap is en de stage of leerbaan niet omgezet kan worden in een baan.
 - Mbo-scholen worden voor het werven van stageplaatsen en (leer)banen, daar waar tekorten zijn, ondersteund door SBB vanuit de wettelijke taak en het Actieplan stages en leerbanen. Hierbij zetten mbo-scholen en SBB ook in op afstemming en samenwerking met gemeenten en met werkgevers(netwerken) en het werkgeversservicepunt.
 - Pro- en vso-scholen zoeken in afstemming met gemeenten de samenwerking met werkgevers(netwerken), het werkgeversservicepunt en SBB voor het vergroten van het aantal stages en (leer)banen, daar waar stage- en leerbaan tekorten zijn. Hierbij gelden de afspraken van het Actieplan stages en leerbanen.
 26. Uit onderzoek¹⁶ blijkt dat bepaalde groepen jongeren kwetsbaarder zijn dan andere groepen, bijvoorbeeld jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond of jongeren met een beperking. Ook blijkt dat vrouwen aan de start vaker in deeltijdbanen werken, waardoor vrouwen hun hele arbeidsleven een lagere kans op financiële onafhankelijkheid hebben. Partijen willen dat iedereen mee kan doen in de maatschappij, ongeacht achtergrond, opleidingsniveau, gender, beperking, achtergrond of geaardheid. Partijen zetten zich daarom in om gelijke kansen te bevorderen en elke vorm van discriminatie tegen te gaan.
 27. De partijen betrokken bij de Aanpak Jeugdwerkloosheid maken gebruik van inzichten uit onderzoek, bestaande handreikingen en de uitvoeringspraktijk, zie onderdeel D.

¹⁵ Voor het voortgezet speciaal onderwijs stelt de wet een (passieve) adviesplicht. De school moet oud-leerlingen en hun ouders die daarom vragen tot twee jaar na het verlaten van de school adviseren over het volgen van aansluitend vervolgonderwijs, het uitoefenen van een functie op de arbeidsmarkt of het functioneren in een vorm van dagbesteding. Voor het praktijkonderwijs is geen verplichting in de regelgeving opgenomen om nadat de leerling het onderwijs heeft verlaten, nazorg te bieden. In de leidraad van de Inspectie OCW staat dat het praktijkonderwijs dient te voorzien in enige vorm van nazorg na het verlaten van de school, zoals ambulante begeleiding of jobcoaching. Het maken van afspraken met de gemeentelijke instanties ligt in dit verband voor de hand. De [subsidieregeling extra begeleiding en nazorg mbo](#) biedt voor het mbo, voor de duur van deze regeling, de juridische basis waarop nazorg kan worden verzorgd.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld SEO (2020): *De impact van de coronacrisis op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt*. Of SCP (2018): *Werken aan de start. Jonge vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt*.

Ondersteuning

28. Scholen en gemeenten worden bij de uitvoering van de drie maatregelen bij punt 22 ondersteund door de Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt, VNG, Divosa, Ingrado, MBO Raad, de Sectorraden Praktijkonderwijs en Gespecialiseerd Onderwijs en SBB.
29. Voor het realiseren van de ambitie zoals geformuleerd bij punt 26 kunnen partijen ondersteuning krijgen vanuit het kennispunt Gelijke Kansen, Diversiteit en Inclusie (GKDI), onderdeel van de MBO Raad. Daarnaast heeft SBB een meldpunt stagediscriminatie waar discriminatie gemeld kan worden en vervolgens onderzocht wordt. Ook ondersteunt het Expertisepunt loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) vo-, mbo-, en hbo-scholen bij het versterken van de loopbaanoriëntatie en – (studie)begeleiding van jongeren en heeft daarbij oog voor kansgelijkheid.
30. SZW voert verkennend onderzoek uit naar de samenwerking tussen de pro- en vso-scholen en werkgevers om inzicht te verkrijgen in interventies en factoren die kunnen bijdragen aan (nog) betere samenwerking tussen scholen met werkgevers voor stages en toeleiding naar werk. Partijen kunnen deze inzichten benutten bij de uitvoering van punt 25.

Monitoring

31. De ministeries van SZW en OCW zetten in afstemming met de ondersteunende partijen een praktijkgericht onderzoek op naar de uitvoering van de maatregelen voor schoolverlaters in een kwetsbare positie.

D. Lessons learned voor scholen en gemeenten ter ondersteuning van schoolverlaters

Dit is niet de eerste keer dat partijen aan de slag gaan met de Aanpak Jeugdwerkloosheid en de ondersteuning van schoolverlaters in een kwetsbare positie. Daarom benutten we deze eerdere ervaringen en maken we gebruik van inzichten uit onderzoek, bestaande handreikingen en de uitvoeringspraktijk¹⁷. De lessons learned zijn geordend naar de drie onder punt 22 genoemde maatregelen. Deze maatregelen richten zich op jongeren zonder startkwalificatie en mbo'ers met een moeilijke start op de arbeidsmarkt, zoals jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond. Bij jongeren zonder startkwalificatie gaat het om jongeren uit het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, gediplomeerden uit de entree-opleiding en voortijdig schoolverlaters. De genoemde lessons learned vormen geen uitputtende lijst.

Gezamenlijke visie

Het begint bij de regionale samenwerking. Uit de praktijk blijkt dat een gezamenlijke visie op het ondersteunen van kwetsbare jongeren naar vervolgonderwijs en werk behulpzaam is. Wat is de stip op de horizon? Hierbij wordt een gezamenlijke visie verbonden aan organisatieplannen zoals het regionale plan van aanpak jeugdwerkloosheid, het vsv-plan, de kwaliteitsagenda mbo of het regionale mobiliteitsteam.

1. Lessons learned bij 'begeleiding in het laatste schooljaar'

- I. Laat de kansen op de arbeidsmarkt evenals de ambities en leermogelijkheden van jongeren zelf leidend zijn voor het kiezen van een stage en vervolgopleiding. Wanneer een jongere een opleiding volgt die onvoldoende kans biedt op werk, zoek dan als school samen met de leerling of student naar mogelijkheden voor het ombuigen van de opleidingskeuze naar een kansrijke sector, of post-initiële om- of bijscholing naar een sector of branche met duurzaam arbeidsmarktperspectief. Trek hierin als school nauw op met SBB die stageplekken en leerbanen werft en bouw samen een werkgeversnetwerk op.

¹⁷ Zie bijvoorbeeld de documenten: Ingrado (2021): *MBO-Routekaart voor een naadloze overgang van onderwijs naar werk*; KBA (2021), *Evaluatie pilots soepele overgang naar werk*; SBB (2020), *Samen werk maken van Arbeidsmarkttroute Entree*.

- II. Begin al vroeg in het laatste jaar met het vinden van werk als blijkt dat uitstroom naar de arbeidsmarkt de meest passende vervolgroute is. Inspanningen van onderwijs, bedrijfsleven en gemeenten moeten vanaf dat moment, naast de focus op diplomering, gericht zijn op het vinden van een werkplek met toekomstperspectief werkplek. De keuze voor een stageplek of leerbaan speelt hierbij een belangrijke rol.
- III. Werk met gezamenlijke afspraken en vaste contactpersonen bij de betrokken organisaties (bijvoorbeeld een 'uitstroomcoördinator').
- IV. Zet het doel van een leerling of student centraal en bekijk samen welke stappen nodig zijn om dit doel te behalen. Eigenaarschap, regie en vertrouwen in het eigen kunnen van de leerling of student zijn cruciaal. Help als school de jongere daarbij door een veilig klimaat te bieden om te oefenen met de ontwikkeling van loopbaancompetenties. Ook is het van belang dat jongeren geïnformeerd worden over arbeidsmarktontwikkelingen en -perspectieven, zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken.
- V. Overweeg de meerwaarde van een individueel plan. In het individueel plan leggen alle betrokken partijen het uitstroomdoel vast en ieders bijdrage daaraan; van de school, het bedrijfsleven, de gemeente, de jongere/ouders en eventuele derden. Zo'n plan brengt helderheid en draagt bij aan samenwerking en korte lijnen tussen de betrokken partijen.
- VI. De stage is een sleutelmoment in de overgang van opleiding naar werk. Een stage biedt belangrijke inzichten in benodigde werknemersvaardigheden en kan het vooruitzicht bieden op een betaalde baan. De stagebegeleiding van de school en het leerbedrijf is een belangrijk onderdeel van de opleiding en dient tevens gericht te zijn op de kansen op werk. SBB kan ondersteunen bij het vinden van kansrijke stages en leerbanen en het erkennen van leerbedrijven. De school zorgt voor voldoende en goede stagebegeleiders met aandacht voor de student en het bedrijf. Voor schoolverlaters met een moeilijke start op de arbeidsmarkt is betrokkenheid van de gemeente tijdig nodig om de mogelijkheden te verkennen van het overgaan van de stage of leerbaan in een betaalde baan en de daarbij gewenste ondersteuning, zoals de inzet van een jobcoach.

2. Lessons learned bij 'ondersteuning naar werk'

- I. Laat jongeren vroegtijdig kennismaken met werkgevers. Organiseer als scholen, samen met gemeente(n) en/of werkgeversservicepunt (eventueel al tijdens het laatste schooljaar) oriënterende bedrijfsbezoeken of proefstages. Dit compenseert een relatief 'kaal' cv met weinig of minder relevante werkervaring.
- II. Benut de mbo-verklaring om in beeld te brengen welke resultaten een (oud-)vsv-er wél heeft behaald. De mbo-verklaring kan zo bijdragen aan het vinden van werk en/of terugkeer naar school. Vanaf augustus 2021 ontvangen studenten tot 23 jaar die het mbo zonder startkwalificatie verlaten een mbo-verklaring. Scholen kunnen, op vrijwillige basis, een mbo-verklaring verstrekken aan een jongere die al voor 1 augustus 2021 de school heeft verlaten zonder diploma. Dit op verzoek van de ex-student. RMC-consulenten en de gemeentelijke dienst Werk & Inkomen kunnen op deze mogelijkheid wijzen.
- III. Zorg voor passende begeleiding voor de jongere. Zowel werkgevers als scholen geven aan behoefte te hebben aan een zo eenduidig mogelijk overzicht van het ondersteuningsaanbod vanuit UWV en gemeente. Wat dit betreft zijn er reeds meerdere beleidsmaatregelen genomen of in voorbereiding. Met de wijziging van het Besluit SUWI per 1 januari 2021 bieden alle arbeidsmarktregio's één helder aanspreekpunt (met de naam werkgeversservicepunt) aan voor werkgevers, waarin UWV en gemeenten samenwerken voor de matching van de brede doelgroep werkzoekenden. De gemeenten in de arbeidsmarktregio's en het UWV stellen jaarlijks een uitvoeringsplan op om daarin te beschrijven op welke wijze de werkgeverdienstverlening is georganiseerd. In dit gezamenlijke regionale uitvoeringsplan beschrijven gemeenten en UWV ook hoe zij bij de werkgeversdienstverlening aansluiten op hun werkzoekendendienstverlening en op scholing. Ook geven zij aan op welke wijze zij de profielen van hun werkzoekenden

en vacatures op het regionaal werkgeversservicepunt (WSP) beschikbaar stellen. De 35 centrumgemeenten voeren de regie op de regionale samenwerking. Verder biedt het WSP in elke arbeidsmarktregio hetzelfde basispakket aan diensten, zodat werkgevers in elke arbeidsmarktregio weten wat zij kunnen verwachten. Voorts bevat het wetsvoorstel tot wijziging van de Participatiewet (uitvoeren Breed Offensief, Kamerstukken II 2019/20, 35 394) een breed pakket aan maatregelen om de arbeidsdeelname van mensen met een arbeidsbeperking te bevorderen. Een van de voorstellen is om extra waarborgen te bieden voor ondersteuning op maat. Het wetsvoorstel bepaalt dat gemeenten in een (model)verordening aangeven welk gevarieerd aanbod voor ondersteuning beschikbaar is. Het wetsvoorstel streeft daarbij een goede balans na tussen het uitgangspunt van meer eenduidigheid en harmonisering van het aanbod van ondersteunende instrumenten en het uitgangspunt van individueel maatwerk.

3. Lessons learned bij 'nazorg'¹⁸

- I. Nazorg start al op school. Door al in het laatste jaar van de opleiding te starten met de begeleiding van jongeren wordt het makkelijker om hen na diplomering in beeld te houden en eventueel verdere ondersteuning te bieden. Met een goede relatie op school als vertrekpunt zijn jongeren meer geneigd om na diplomering in contact te blijven.
- II. Neem als school en gemeente gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het bieden van nazorg. Vaak zijn meerdere, aansluitende interventies nodig.

¹⁸ Zie voetnoot 14.

Aldus overeengekomen en ondertekend op 6 juli 2021.

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

(dhr. W. Koolmees, minister)

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

(mw. I.K. Van Engelshoven, minister)

Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media (BVOM)

(dhr. A. Slob, minister)

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

(dhr. L.K. Geluk, algemeen directeur)

Divosa

(mw. O.A.A. Bartelds, directeur)

Cedris

(dhr. M.J. Cohen, voorzitter)

UWV

(dhr. G.B.F. van Weelden, lid Raad van Bestuur)

VNO-NCW

(mw. I.D. Thijssen, voorzitter)

MKB-Nederland

(dhr. J. Vonhof, voorzitter)

LTO Nederland

(dhr. J. van der Tak, voorzitter)

CNV

(dhr. J.P. Daems, bestuurslid CNV Vakcentrale)

VCP

(dhr. A.P.C.M. van Holstein, voorzitter)

FNV

(dhr. T. Elzinga, voorzitter)

CNV Jongeren

(mw. J.E. Feitsma, voorzitter)

VCP Young Professionals

(dhr. R. Meijerink, voorzitter)

FNV Young and United

(dhr. M.J. Jongman, vice-voorzitter)

Ingrado

(mw. C. Rozemond, directeur-bestuurder)

Sectorraad Praktijkonderwijs

(mw. N. Teeuwen, voorzitter)

Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs

(dhr. W. Ludeke, bestuurslid)

MBO Raad

(dhr. A. Tekin, voorzitter)

Nederlandse Raad voor Training en opleiding (NRTO)

(mw. R van 't Klooster, directeur)

Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)

(mw. J.C.W. Vlug, directievoorzitter)

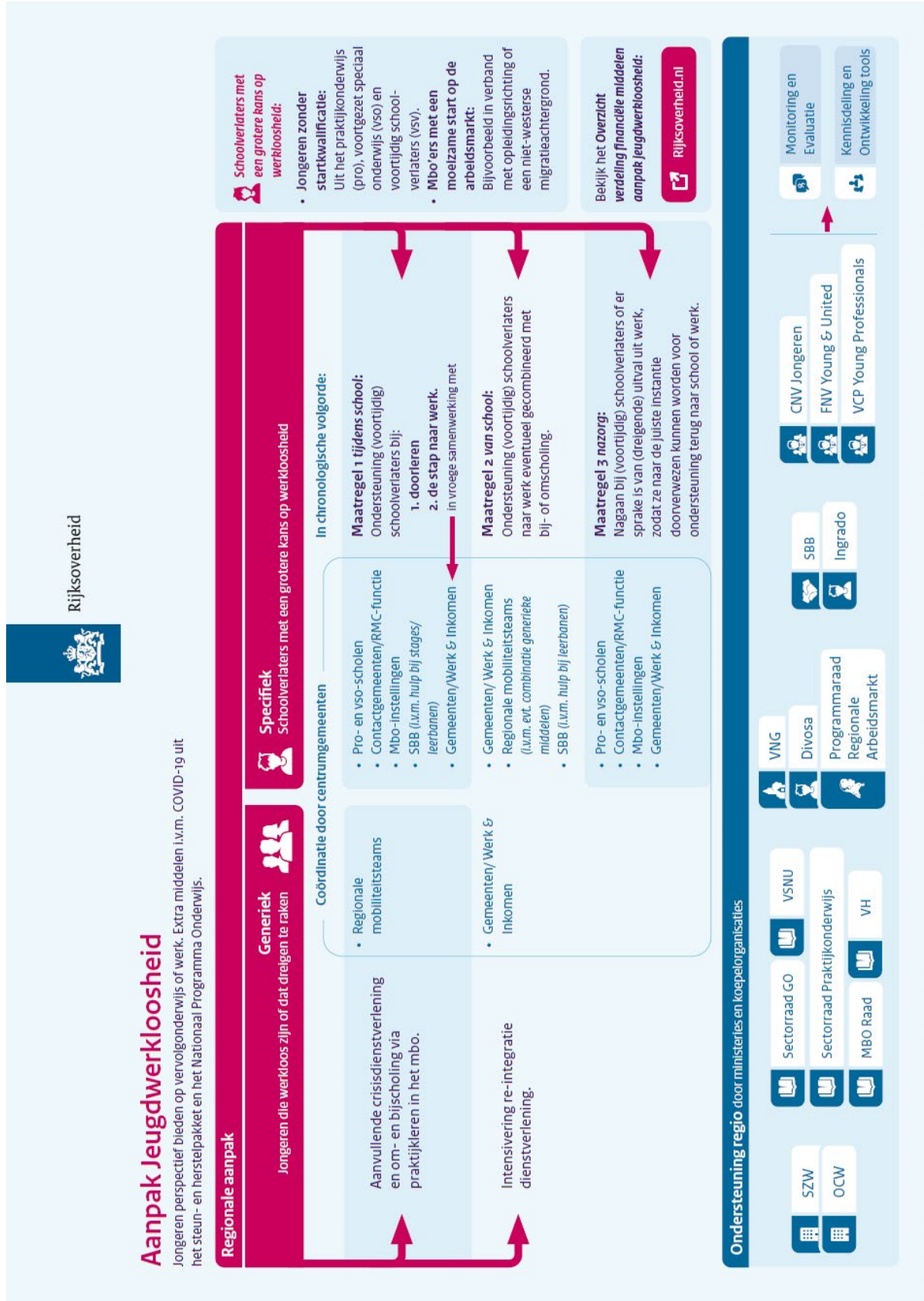
Vereniging Hogescholen (VH)

(dhr. M.H.J. Limmen, voorzitter)

Vereniging van Universiteiten (VSNU)

(dhr. P. Duisenberg, voorzitter)

Bijlage: Infographic Aanpak Jeugdwerkloosheid

* De verdeling van de middelen in het kader van de Aanpak Jeugdwerkloosheid is [hier](#) te vinden.